

КРАЄЗНАВСТВО ПІВДНЯ УКРАЇНИ В ІСТОРИЧНОМУ ВИМІРІ ТА СУЧАСНОМУ ДИСКУРСІ

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
до 100-річчя заснування
Одеської комісії краєзнавства при ВУАН

Одеса, 24–25 жовтня 2023 року

КРАЄЗНАВСТВО ПІВДНЯ УКРАЇНИ В ІСТОРИЧНОМУ ВИМІРІ ТА СУЧАСНОМУ ДИСКУРСІ

Міністерство культури та інформаційної політики України
Одеська національна наукова бібліотека
Одеська обласна організація Національної спілки краєзнавців України
Факультет історії та філософії ОНУ імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет ОНУ імені І. І. Мечникова
Південний міжрегіональний відділ
Українського інституту національної пам'яті
ВГО «Бібліополіс»
ГО «Одеське етнологічне товариство»

КРАЄЗНАВСТВО ПІВДНЯ УКРАЇНИ В ІСТОРИЧНОМУ ВИМІРІ ТА СУЧАСНОМУ ДИСКУРСІ

**Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції
до 100-річчя заснування
Одеської комісії краєзнавства при ВУАН**

Одеса, 24–25 жовтня 2023 року

Одеса
2024

УДК 908(477.7)(06)
К77

Упорядник Є. В. Бережок
Відповідальний редактор Л. В. Арюпіна
Редактори: Н. Г. Майданюк, І. С. Шелестович

К77 Краєзнавство Півдня України в історичному вимірі та сучасному дискурсі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. до 100-річчя заснування Одеської комісії краєзнавства при ВУАН, Одеса, 24–25 жовт. 2023 р. / Одес. нац. наук. б-ка ; упоряд. Є. В. Бережок ; відп. ред. Л. В. Арюпіна; ред.: Н. Г. Майданюк, І. С. Шелестович. – Одеса, 2024. – 224 с.

ISBN

Російська військова агресія стала потужним каталізатором процесу відродження і збереження національної української історії та культури, подолання наслідків російської імперської та радянської тоталітарної політики в Україні. Учасники конференції – науковці, фахівці бібліотек, архівів, музеїв, наукових установ, краєзнавці, освітяни, представники громадських організацій, органів державної влади та місцевого самоврядування – висвітлювали питання відновлення історичної пам'яті, національної самоідентичності, всебічного наукового дослідження Півдня України та обмінювалися досвідом впровадження його результатів у науковій, культурно-просвітницькій і виховній діяльності закладів науки, освіти і культури.

Видання призначено для науковців, фахівців бібліотек, архівів, музеїв, наукових установ, освітян, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться українською історією та культурою.

УДК 908(477.7)(06)

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

ISBN

© Одеська національна
наукова бібліотека, 2024
© Автори статей, 2024
© І. М. Свістунова, обкладинка, 2024

Зміст

ВІД УПОРЯДНИКА	9
ВІТАЛЬНІ СЛОВА	11
Катерина ОРЛЮК, <i>начальник відділу соціокультурного розвитку регіонів Управління соціокультурного розвитку Міністерства культури та інформаційної політики України (Київ)</i>	12
Анатолій ХРОМОВ, <i>голова Державної архівної служби України, кандидат історичних наук (Київ)</i>	14
В'ячеслав КУШНІР, <i>голова правління Одеської обласної організації Національної спілки краєзнавців України, доктор історичних наук, професор, декан факультету історії та філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Одеса)</i>	16
Сергій СТЕПАНЕНКО, <i>голова Ради ректорів закладів вищої освіти Одеського регіону, ректор Одеського державного екологічного університету, доктор фізико-математичних наук, професор (Одеса)</i>	18
Сергій ГУЦАЛЮК, <i>керівник Південного міжрегіонального відділу Українського інституту національної пам'яті (Одеса)</i>	19
Ярослава РІЗНИКОВА, <i>заступник директора Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації – начальник управління культури, національностей та релігій (Одеса)</i>	21
Марина БИЗОВА, <i>головний спеціаліст відділу оцінки впливу на довкілля, земельних ресурсів, біоресурсів та заповідної справи Департаменту екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації (Одеса)</i>	23
Ірина БІРЮКОВА, <i>генеральний директор Одеської національної наукової бібліотеки, заслужений працівник культури України (Одеса)</i>	24

Марина ЛЕБІДЬ СТАТТІ ВІКІПЕДІЇ ЯК ПЛАТФОРМА ВИСВІТЛЕННЯ КРАЄЗНАВСТВА ПІВДНЯ УКРАЇНИ	81
Андрій ВАСИЛЬЄВ ТРАНЗИТ МІСЦЕВОГО ІСТОРИЧНОГО МІФУ НА ПРИКЛАДІ МІСТА ПЕРВОМАЙСЬКА, МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	83
Олександр СТОЯН, Олександр МУРКАЛОВ, Анастасія КОСТЮК ОСОБЛИВОСТІ ТОПОНІМІВ ПРИЧОРНОМОР'Я.....	87
Віталій СИЧ, Катерина КОЛОМІЄЦЬ КРАЄЗНАВЧИЙ ПІШХОДНИЙ МАРШРУТ «ТУЗЛІВСЬКОЮ КОСОЮ»	91
 СЕКЦІЯ 2. ЗАКЛАДИ ОСВІТИ І КУЛЬТУРИ В РОЗВИТКУ КРАЄЗНАВСТВА ЯК НЕВІД'ЄМНОЇ СКЛАДОВОЇ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ	
Ольга ВОЛОС СТУДІЙНИЙ ФОРМАТ КРАЄЗНАВЧОГО ПРОСВІТНИЦТВА В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	95
Валентина СУШКО КРАЄЗНАВСТВО В ПОЗАШКІЛЛІ	98
Олег МЕЛЬНИК, Алла ФЕДОРОВА РОЗВИТОК КРАЄЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА КАФЕДРІ ІСТОРІЇ ТА ЕТНОГРАФІЇ УКРАЇНИ ОДЕСЬКОЇ ПОЛІТЕХНІКИ (1993–2021 рр.).....	100
Тетяна ПОДКУПКО КРАЄЗНАВЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ГУРТКА «VIA SCIENTIARUM» ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	104
Дмитро ЖДАНОВ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ В ОДЕСЬКОМУ ЛІЦЕЇ № 82	106
Андрій ГОРБ, Анатолій МОЛОДЕЦЬКИЙ КРАЄЗНАВЧІ НАПРЯМИ ДИТЯЧОГО СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНСЬКОМУ ПРИЧОРНОМОР'І У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	109

Тетяна ПОДКУПКО,

доцент кафедри суспільних наук
Одеського національного медичного університету,
кандидат історичних наук
(Одеса)

КРАЄЗНАВЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ГУРТКА «VIA SCIENTIARUM» ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Студентський науковий гурток “Via scientiarum” працює на кафедрі суспільних наук Одеського національного медичного університету (ОНМедУ). Він є частиною товариства студентів і молодих учених університету. Основа учасників гуртка – студенти перших курсів усіх факультетів і спеціальностей ОНМедУ. Майбутні лікарі, стоматологи, фармацевти починають свій шлях науковців саме під час вивчення суспільствознавчих дисциплін, тому головним завданням є навчити здобувачів вищої освіти збирати інформацію, працювати з джерелами, правильно оформлювати наукові роботи тощо.

Тематика робіт доволі широка як хронологічно, так і проблемно. На одному з перших місць серед студентства є краєзнавчі студії. Це роботи, присвячені історії рідного міста і краю. З року в рік студенти досліджують маловідомі, забуті імена місцевих видатних особистостей, в тому числі медиків. Популярними також є теми з історії та становлення медичних закладів Одеси та Одещини.

Наприкінці семестру, в першій декаді грудня, проходить наукова апробація досліджень на кафедральному турі Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю молодих учених і студентів, яку щороку проводить ОНМедУ. Кращі роботи рекомендують для конференції вже на університетському рівні. Зазвичай, це перші наукові публікації студентів.

З початком повномасштабної агресії РФ проти України значно зросли патріотичні настрої серед співвітчизників загалом, і серед студентства зокрема. Риторика про «неіснування» українців у світовій історії та культурі викликала не просто спротив і обурення, а ще й зацікавленість у вивченні свого коріння: культурного, історичного. Можемо спостерігати сплеск інтересу до традицій та обрядів, політичного життя, одягу, кулінарії, давньої минувшини України, її окремих регіонів, сімей, родин [1, с. 297–301].

Приємно, що кілька років поспіль здобувачі розробляють тематику, присвячену народному традиційному мистецтву – писанкарству, вишиванкам, кулінарії, народній медицині, фітотерапії та ін.

Підтримка, розвиток краєзнавчих досліджень студентів-медиків є невід’ємною складовою розвитку національної освіти. Наші майбутні лікарі та фармацевти повинні бути високоосвіченими фахівцями та Патріотами! Тримаймо стрій! Разом до Перемоги!

Список бібліографічних посилань

1. Подкупко Т. Л. Вивчення історичного та етнокультурного коріння здобувачами вищої освіти ОНМедУ через залучення до родинних великодніх традицій. *Проблеми ідентичності культурної спадщини України в умовах російсько-української війни та у повоєнний період: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Україна, Київ, 25 трав. 2023 р.* / за заг. ред. М. М. Стадника; відп. ред. В. Ф. Ятченко; орг. секретар О. Є. Сцібан. Київ, 2023. С. 246–249.

Наукове видання

КРАЄЗНАВСТВО ПІВДНЯ УКРАЇНИ
В ІСТОРИЧНОМУ ВИМІРІ
ТА СУЧАСНОМУ ДИСКУРСІ

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
до 100-річчя заснування
Одеської комісії краєзнавства при ВУАН

Одеса, 24–25 жовтня 2023 року

Упорядник Є. В. Бережок
Верстка І. М. Свістунова

*У дизайні обкладинки використані ілюстрації видання
«Георгій Нарбут: посмертна виставка творів» (Київ, 1926)*

Підготовлено до оприлюднення
редакційним відділом
Одеської національної наукової бібліотеки

Підписано: 15.05.2024 р.
Обл.-вид. арк. 12,0